

alfabetizarea moral-civică a copiilor, dezvoltarea unor atitudini pozitive față de propria persoană și față de ceilalți.

BIBLIOGRAFIE

1. Consiliul Național pentru Curriculum. *Programe școlare pentru clasa a III-a, Educație civică*. București, 2004.
2. COSMOVICI, A.; IACOB, L. *Psihologie școlară*. Iași: Editura Polirom, 2005.
3. COSMOVICI, A. *Psihologie generală*. București: Editura Polirom, 1996.
4. IEPURE, I.; MOȚIANU, A.; POPOVICI, G.; TOMOIU, M.; BOROVIC-IVANOV, D.; CHIRIȚESCU, D. (coord.). *Educație civică*. Ghidul învățătorului. București: Editura Atelier Didactic, 2005.
5. *Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici*. Program de formare continuă de tip "blended learning" pentru cadrele didactice din învățământul primar. Suport de curs. 2013.
6. PATRAȘCU, DUMITRU. *Managementul conflictului în sistemul educational*. Chișinău: Tipografia „Reclama”, 2017.

ANALIZĂ COMPARATIVĂ A MANUALELOR DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU CLASELE A III-A ȘI A IV-A, ÎN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA, CU PRIVIRE LA EXISTENȚA UNOR CONȚINUTURI CARE VIZEAZĂ FORMAREA IMAGINII DE SINE A ELEVILOR ÎN PROCESUL RECEPTĂRII TEXTULUI LITERAR

Irina Elena-Roxana

*profesor pentru învățământul primar / profesor-metodist, grad didactic I
Casa Corpului Didactic Neamț, jud. Neamț, România*

CZU: 37.016:811.135.1+821.135.1(478+498)

Abstract

The contents of the learning, elaborated in any context of the educational process evolve in relation to the historically affirmed paradigm that fixes their position in the specific dynamics of each promoted design model. Through reading, the student has access to a new, challenging, stimulating world. Even if the reading is not specific to a certain age, it begins in the primary cycle of education and must be continuous. Given the fact that self-knowledge is an individual cognitive, affective and motivational process, it supports strong environmental influences, so reading must be continuous and reading must be educated, being an active component of education.

Key-words: education, students, content, textbook, reading, self-image.

Conținuturile învățământului sunt reprezentate de ansamblul valorilor specifice și dominante într-o societate, selectate din ceea ce a creat mai valoros umanitatea, structurate în cunoștințe care duc la formarea unor priceperi și deprinderi, capacități, modele de acțiune și trăiri afective, în conformitate cu cerințele actuale și de perspectivă ale societății [10, p. 4].

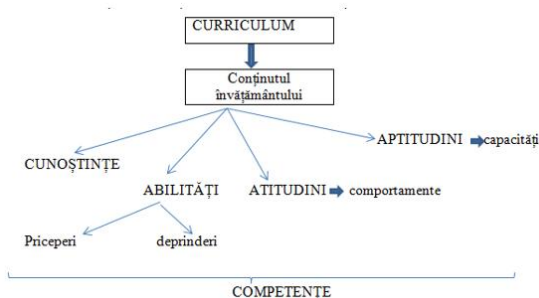

Fig.1. Relația dintre curriculum și componentele acestuia

Produsele curriculare principale sunt: planurile-cadru de învățământ, programa școlară, manualul școlar.

Produsele curriculare auxiliare sunt: auxiliare curriculare, ghiduri metodice pentru cadrele didactice, îndrumătoare pentru elevi, softuri educaționale etc.

Conținuturile instruirii, elaborate în orice context al procesului de învățământ, reflectă valorile pedagogice generale, aflate la baza conținuturilor generale ale educației.

Conținuturile instruirii, elaborate în orice context al procesului de învățământ, evoluează în raport de paradigma afirmată istoric care fixează poziția acestora în dinamica specifică fiecărui model de proiectare promovat [3, p. 14].

Planul de învățământ reprezintă documentul curricular fundamental care fixează oficial cadrul necesar pentru organizarea activităților de instruire formală la toate nivelurile și treptele de învățământ [3, p. 14].

Planul de învățământ reprezintă un document oficial de proiectare globală a conținutului instruirii, care stabilește, conform criteriilor valorice / pedagogice adaptate la nivel de politică a educației [4, p. 364].

Programa școlară reprezintă un document oficial de planificare a conținutului învățământului bazat pe „un ansamblu de acțiuni proiectate special pentru a suscita instruirea”: definirea obiectivelor generale și specifice; stabilirea conținuturilor care trebuie predate – învățate – evaluate; anticiparea metodelor și a tehnicilor de evaluare; prezentarea materialelor necesare pentru realizarea activității de învățare (manuale școlare etc); precizarea dispozițiilor necesare pentru formarea inițială și continuă a cadrelor didactice [4, p. 247].

Manualul școlar reprezintă un document oficial de politică a educației, care asigură concretizarea programei școlare într-o formă care vizează prezentarea cunoștințelor și capacităților la nivel sistemic, prin diferite unități didactice, operaționabile, în special, din perspectiva elevului / studentului: capitole, subcapitole, grupuri de lecții / cursuri, seminarii; secvențe de învățare etc. [4, p. 247].

Ca și document curricular oficial care concretizează programa unui obiect de învățământ pentru o anumită clasă, tratând capitole, subcapitole, lecții, **manualul școlar** reprezintă pentru cadrul didactic un instrument orientativ, un ghid în proiectarea și realizarea activităților didactice, iar pentru elev este un instrument de informare și de lucru.

Funcțiile manualului școlar sunt împărțite în: funcții care se referă la elev și funcții care se referă la profesori. Funcțiile care îi privesc pe elevi sunt: de transmitere a cunoștințelor, de dezvoltare a capacităților, de consolidare a achizițiilor, de evaluare a achizițiilor, de sprijin pentru integrarea achizițiilor, de referință, de educație socială și culturală. Funcțiile cu referire la profesori, sunt: de informare științifică și generală, de informare pedagogică ce ține de disciplină, de sprijin în învățarea și organizarea lecțiilor, de sprijin în evaluarea achizițiilor [10, pp. 18, 19, 20].

Elaborarea manualelor școlare trebuie să respecte cerințele **științifice** (corectitudinea, coerența, abordarea interdisciplinară a conținuturilor disciplinelor de studiu), **psihopedagogice** (accesibilitatea limbajului și sistematizarea conținuturilor, asigurarea activismului elevilor, promovarea activităților independente, stimularea imaginației elevilor, a gândirii creatoare, a învățării prin descoperire, probe de evaluare și autoevaluare), **igienico-estetice** (lizibilitatea textului, formatul manualului, calitatea hârtiei și cernelii, ilustrații, colorit, designul copertelor), **economice** (costul manualului) [10, pp. 21, 22].

În analiza manualelor am realizat o cercetare documentară, în care am urmat următoarele etape:

1. am identificat manualele de limba și literatura română care sunt utilizate la clasele a III-a și a IV-a, la care se va face cercetarea, în România și în Republica Moldova;
2. am studiat *Catalogul manualelor școlare învățământ preuniversitar*, valabil în anul școlar 2020-2021, pentru a verifica dacă sunt aprobate de Ministerul Educației și Cercetării [1];
3. am verificat site-ul <https://www.manuale.edu.ro/>, de unde am ales manualele de Limba și literatura română, pentru clasele a III-a și a IV-a, pe care le studiază elevii din școlile selectate din România [12];
4. am verificat site-ul <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>, de unde am ales manualele de Limba și literatura română, pentru clasele a III-a și a IV-a, pe care le utilizează elevii din școlile selectate din Republica Moldova [13];
5. am analizat fiecare manual selectat de Limba și literatura română pentru clasele a III-a și a IV-a, din România și din Republica Moldova, din punct de vedere al existenței unor conținuturi care vizează formarea imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar;
6. am formulat concluzii asupra cercetării efectuate.

În cadrul cercetării, în vederea identificării conținuturilor care vizează formarea imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar, **au fost analizate următoarele manuale:**

-pentru clasa a III-a, România

1. **Limba și literatura română, clasa a III-a, semestrul I**, autori Adina Grigore, Cristina Ipate-Toma, Nicoleta-Sonia Ionică Georgeta-Mihaela Crivac, Claudia-Daniela Negrițoiu, Augustina Anghel, Editura Ars Libri, 2016. ISBN 978-606-574-898-9/ 978-606-574-899-6 [5].

2. **Limba și literatura română, clasa a III-a, semestrul al II-lea**, autori Grigore A., Ipate-Toma C., Ionică N.S., Crivac G.M., Negrițoiu C.D., Anghel A., *Manual de Limba și literatura română, clasa a III –a*, semestrul II, Editura Ars Libri, 2016. ISBN 978-606-574-898-9/ 978-606-574-900-9 [6]

-pentru clasa a III-a Republica Moldova:

3. **Limba română din Republica Moldova, clasa a III-a**, autori Buruiiană M., Ermicioiu A., Cotelea S.; Î.E.P., 2016. ISBN 978-9975-85-020-9 [2].

-pentru clasa a IV-a, România:

4. **Limba și literatura română, clasa a IV-a, semestrul I**, autori Grigore A., Ipate-Toma C., Ionică N.S., Crivac G.M., Negrițoiu C.D., Anghel A., Țîroi E.O., *Manual de Limba și literatura română, clasa a IV-a*, semestrul I, Editura Ars Libri, 2016. ISBN 978-606-36-0079-1/ 978-606-36-0080-7 [7].

5. **Limba și literatura română, clasa a IV-a, semestrul II**, autori Grigore A., Ipate-Toma C., Ionică N.S., Crivac G.M., Negrițoiu C.D., Anghel A., Țîroi E.O., *Manual de Limba și literatura română, clasa a IV-a*, semestrul I, Editura Ars Libri, 2016. ISBN 978-606-36-0079-1/ 978-606-36-0081-4 [8].

-pentru clasa a IV-a, Republica Moldova:

6. **Limba română pentru clasa a IV-a**, autori Marin M., Niculcea T. Editura Cartier, SRL Chișinău, Ediția a III-a, actualizată, mai 2017. ISBN 978-9975-86-167-0 [9]

Evidențierea raportului între manualele școlare de limba română pentru clasele a III-a și a IV-a, din România și din Republica Moldova, stabilit prin dominantă formarea imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar

S-a realizat analiza manualelor de limba și literatura română din clasele a III-a, din România și din Republica Moldova, apoi a manualelor de limba și literatura română din clasele a IV-a, din cele două țări, stabilind de la început o disfuncționalitate de concepții în vederea stabilirii unei continuități strategice a manualelor.

Unii autori, în special cei din Republica Moldova, cu preponderență în manualul pentru clasa a IV-a, urmăresc formarea imaginii de sine a elevilor claselor primare în procesul receptării textului literar, însă nu este ceva ritmic. Avându-se în vedere faptul că omul percepe și își formează un model informațional cognitiv, el se percepe și pe el însuși, se autoanalizează – ca realitate psihosocială sub aspectul capacităților, posibilităților, aptitudinilor, formându-și imaginea despre eul psihic și se autointerpretează.

Prin lectură, elevul are acces la o lume nouă, provocatoare, stimulantă. Chiar dacă lectura nu este specifică unei anumite vârste, ea debutează în ciclul primar de învățământ și trebuie să fie continuă.

Avându-se în vedere faptul că, cunoașterea de sine este un proces cognitiv, afectiv și motivațional individual, ea suportă influențe puternice de mediu, astfel, lectura trebuie să fie continuă și lectura trebuie educată, fiind o componentă activă a educației.

Lectura este un factor formator în devenirea eului, în formarea imaginii de sine, fiind un factor educativ și organizatoric.

Un rol deosebit de important în dezvoltarea copilului (schema corporală, percepția propriei persoane, motricitatea, independența, autonomia), îl are imaginea de sine, care stă la baza formării stimei de sine și dezvoltării abilităților unui copil, ca viitor adult. Se începe construirea imaginii de sine a elevilor prin a face diferența între eu și ceilalți, între nevoile mele și lumea înconjurătoare. Copilul trebuie încurajat să descopere, să exploreze, să experimenteze, să se bucure de faptul că este o persoană autonomă.

La clasele mici, unul dintre obiectivele fundamentale ale limbii române, ca disciplină școlară, îl constituie formarea și cultivarea gustului pentru citit, pentru lectură, iar cartea trebuie să devină prietenul nedespărțit [11, p. 174].

Analizând manualele, se poate observa că acestea nu urmăresc neapărat ascensiunea sau contribuția esențială în ceea ce privește raportarea sferei emoțional afective a elevilor la mesajul textelor lecturate, evidențierea propriei poziții în confirmarea valorilor perene ale operei, crearea modelelor comunicative, care ar contribui la formarea imaginii de sine a elevilor în studiul textului literar.

Se poate aprecia, însă, existența conținuturilor existente, menite să contribuie la formarea imaginii de sine a elevului, în studiul textului literar, concretizate în:

- valorificarea limbajului textului studiat în scopul unei evaluări valorice;
- evidențierea secvențelor de învățare cu privire la înscrierea operei literare în sistemul construirii imaginii de sine a elevului;
- relevarea contribuției textului literar și a secvențelor de învățare în formarea imaginii de sine a elevului;

- constatarea importanței deosebite pe care îl exercită textul literar asupra elevului, după contactul cu acesta.

În concluzie, afirmăm că în didactica actuală se atestă tendințe ale formării imaginii de sine a elevilor în procesul receptării textului literar, doar că se evidențiază nevoia completării, sistematizării și prezentării conținuturilor într-o secvență logică.

BIBLIOGRAFIE

1. ***Catalogul manuale școlare învățământ preuniversitar, valabile în anul școlar 2020-2021.
2. BURUIANĂ, M.; ERMICIOI, A.; COTELEA, S. *Manualul de Limba română din Republica Moldova, clasa a III-a*. Chișinău Î.E.P. Știința, 2016.
3. CRISTEA, S. *Conținuturile instruirii procesului de învățământ*. Volumul 9. Didactica Publishing House, 2017.
4. CRISTEA, S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 1998.
5. GRIGORE, A.; IPATE-TOMA, C.; IONICĂ, N. S.; CRIVAC, G. M.; NEGRİȚOIU, C. D.; ANGHEL, A. *Manual de Limba și literatura română, clasa a III-a*. Semestrul I și II. Editura Ars Libri, 2016.
6. GRIGORE, A.; IPATE-TOMA, C.; IONICĂ, N. S.; CRIVAC, G. M.; NEGRİȚOIU, C. D.; ANGHEL, A. *Manual de Limba și literatura română, clasa a III-a*. Semestrul II. Editura Ars Libri, 2016.
7. GRIGORE, A.; IPATE-TOMA, C.; IONICĂ, N. S.; CRIVAC, G. M.; NEGRİȚOIU, C. D.; ANGHEL, A.; ȚÎROIU, E.O. *Manual de Limba și literatura română, clasa a IV-a*. Semestrul I. Editura Ars Libri, 2016.
8. GRIGORE, A.; IPATE-TOMA, C.; IONICĂ, N. S.; CRIVAC, G. M.; NEGRİȚOIU, C. D.; ANGHEL, A.; ȚÎROIU, E.O. *Manual de Limba și literatura română, clasa a IV-a*. Semestrul I. Editura Ars Libri, 2016.
9. MARIN, M.; NICULCEA, T. *Manualul de Limba română pentru clasa a IV-a*. Chișinău: Editura Cartier, SRL. Ediția a III-a, actualizată, mai 2017.
10. NICU, A. *Curs de pedagogie*. Universitatea Lucian Blaga din Sibiu.
11. ȘERDEAN, I. *Metodica predării limbii și literaturii române la clasele I-IV*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1991.
12. <https://www.manuale.edu.ro/>
13. <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>

ROLUL LECTURII ÎN FORMAREA COMPETENȚELOR LITERAR-ARTISTICE LA ELEVII DIN CICLUL PRIMAR

*Paga Doina, doctorandă
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 373.3.016:[811.135.1+821.135.1.09]

Abstract

Reading is considered a fundamental activity for learning and contributes to the formation of students' literary competence. As we increasingly face a lack of interest in reading, both from students and society in general, the aim of this paper is to establish the importance of reading in education, to highlight the characteristics of the process and to present arguments which have a role in forming the motivation for reading, starting with primary education.

Key-words: reading, motivation for reading, literary competence, primary education.

Citirea, sau lectura, este cel mai important și de bază mecanism de transmitere a cunoștințelor către elevi. Formarea abilităților de lectură este un proces esențial, nu numai în etapele educaționale, ci și pentru dezvoltarea normală și pregătirea elevului pentru integrarea în societate.